

Az Euro Info Center

Az Európai Unió határait is túllépő decentralizált *Euro Info Center (EIC)* hálózat elsősorban a kis- és közép vállalatok versenyképességét, technológiai fejlődését és munkahelyek teremtését hivatott elősegíteni.

Az új munkahelyek 70%-át a kis- és közepes vállalkozások hozták létre az elmúlt öt évben Európában. Ehhez az EIC-hálózat nagy segítséget nyújtott piaci és műszaki információkkal, tanácsadással és az együttműködés szervezésével.

Az Európai Unió 15 tagállamában, valamint Norvégiában és Izlandon immár 230 hálózatba kapcsolt EIC áll az érdekeltek rendelkezésére, jórészt kamarákhoz, kutatási-fejlesztési intézményekhez, minisztériumokhoz és bankokhoz stb. telepítve. Az EIC szolgáltatásai további 16 államban, köztük Magyarországon is elérhetők.

Bár az EIC-k információs szolgáltató tevékenysége többségében általános, egyes EIC-k mégis főleg szakosított információs szolgáltatásokat nyújtanak például a bel-, illetve külföldi piacokról, versenytárgyalásokról, kutatásról, fejlesztésről, környezetről, minőségi követelményekről, oktatási és

képzési programokról, kooperációs lehetőségekről, adózási kötelezettségekről, regionális politikáról.

Az EIC általános nyelve az angol, de a csak egy-egy országot érdeklő információk az illető ország nyelvén is hozzáférhetők.

Az EIC-hálózat igyekszik – a többi információs szolgáltatással versenyképes technológiával – eljuttatni az információkat az érdekeltekhez. Az EIC-hálózat legtöbb információja már az Interneten keresztül is elérhető.

Az 1995 szeptemberében megtartott mallorcai EIC-konferencián megállapították, hogy az EIC-k évente immár mintegy 300 ezer információs csomagot kínálnak, és naponta átlagosan 5000 kérdést intéznek hozzájuk. Megvitatták itt az EIC-hálózat továbbfejlesztésének lehetőségeit, és célul tűzték ki mintegy kétfélmillió kis- és közép vállalkozás elérését.

/Die Euro Info Center – ein Europäisches Netz für Unternehmen. = Europa ohne Grenzen, 10. sz. 1995. nov.–dec. p. I–II./

(Reich György)

A könyvtárosság öt új törvénye

Több mint hatvan évvel ezelőtt *S. R. Ranganathan* megfogalmazta a *könyvtártudomány öt törvényét*. Ezek a következők voltak:

- a könyvek használatra valók,
- a könyvek mindenkiéi, avagy minden olvasónak a maga könyvét,
- minden könyvnek a maga olvasóját,
- az olvasó idejével takarékoskodni kell,
- a könyvtár növekvő szervezet.

Ezek a megállapítások mind a jelen, mind a jövő könyvtárára igazak, azonban a mai viszonyok között újraértelmezésre szorulnak.

A könyvtárak az emberiséget szolgálják

A könyvtárosok munkájukkal az egyént, a közösséget és a társadalom egészét szolgálják. Ily módon a „szolgálat” szó jelentheti mind az egyéni segítségnyújtást, mind pedig szélesebb értelemben az emberiség szolgálatát. A fogalomban benne rejlik a minőségre való törekvés és a vágy, hogy a könyvtár kielégítse, sőt túlszárnyalja a használók elvárásait. A törvény szerint a könyvtáros feladata, missziója kettős: segíteni az igazságot kereső egyéneket, és elősegíteni a kultúra magasabb céljának megvalósulását.

A tudás közlésének minden formáját tekintetbe kell venni

Az elektronikus technológiák megjelenésével sokan megjósolták a könyvek halálát, és a papír nélküli társadalmat. Az igazság azonban az, hogy tekintetbe kell venni a közlés minden formáját, s a jövő könyvtára használni fogja a tudás és információ különböző hordozóit. Úgy tűnik, kikerülhetetlenül az a jóslat fogadja a közlés újabb fajtáinak megjelenését, hogy az eddigi közlésformákat kirekesztik. Azonban mi indokolja, hogy bármi más felcserélje a nyomtatást, míg az új technológiák kevésbé hatásosak, sokkal költségesebbek, és egyéb hátrányaik is vannak.

A technológiák értelmes használata a szolgálat érdekében

Az új technológiából nem következik az, hogy a könyvtáros csak két véglet között választhat: vagy gépromboló lesz, vagy lelketlen gépőrült. A technológia értelmes használata a probléma megoldására irányul, s nem öncélú alkalmazásra törekszik, mérlegelve a beruházás hatékonyságát, előnyeit és hasznát.

Az automatizáció a legelőnyösebb a könyvtári műveletek elvégzésére, s lehetőséget nyújt a világ digitális formában kezelt szövegeinek és adatainak hozzáférésehez. Mindazonáltal a nyomtatás médiuma marad a legalkalmasabb forma az összesített tudás közlésére az olvasás révén.

Megóvni a szabad hozzáférést a tudáshoz

A jövő embere csak arról fog tudni, amit a könyvtáros a jelenben megőriz. Ezzel a felelősséggel minden könyvtárosnak tisztában kell lennie. Az adatok veszni hagyása egyfajta cenzúra. A könyvtárak a kor eredményeit összegyűjtő, kollektív tárházak. Ezt a fontos ténytet kell mindig szem előtt tartani, amikor bármilyen technológiai változtatás gondolata felmerül. A könyvtárak szabadsága mind szociális, mind politikai, mind pedig intellektuális szempontból elengedhetetlen. Kötelesek

megőrizni a társadalom és a közösségek eredményeit, és ezeket mindenki számára hozzáférhetővé tenni.

Tiszteld a múltat, és alakítsd a jövőt

Súlyos hiba a múlt tapasztalatainak fel nem használása, de nem szabad a régi dolgokhoz csak azért ragaszkodni, mert régiek, és nem szabad félretenni a régi dolgokat csak azért, mert régiek.

A történelmi érzék és a tudás tartós értékei arra intenek, hogy a könyvtárakat nem szabad lerombolni. Mivel a jövő magába foglalja a múltat, el kell fogadni az innovációs kihívásokat. A könyvtáraknak azonban tiszta fejjel és józanul össze kell tudniuk kapcsolni a múltat és a jövőt.

/GORMAN, M.: Five new laws of librarianship. = American Librarianship, 1995. szept. p. 784–785./

(Horváth Emőke)

ONE – OPAC-hálózat Európában: egy lépéssel közelebb az európai információs hálózathoz

Hét európai ország tizenöt szervezete közös projekttel pályázott az Európai Bizottság könyvtári programjához 1993 novemberében. A ONE (*OPAC Network in Europe*) elnevezésű projekt célja: szabványok és telekommunikációs hálózatok segítségével összekapcsolni és lekérdezhetővé tenni Európa könyvtári katalógusait. A projekt költségvetési kerete 2,4 millió ECU, időtartama: 1995. január 30-tól számítva 30 hónap. A részt vevő intézmények, szervezetek között szerepel nemzeti könyvtár, országos könyvtári rendszer, múzeum és kommerciális cég is; összesen kilenc teljes jogú és hat társult partner:

Ausztria: *Joanneum Research*

Társult tag: *Steiermarkische Landesbibliothek és Steiermarkisches Landesmuseum Joanneum*

Dánia: *Dansk Biblioteks Center*

Finnország: *Helsinki University Library – TKAY*

Németország: *Die Deutsche Bibliothek*

Társult tag: *Pica* (Hollandia)

Norvégia: *Nasjonalbiblioteket*

Társult tag: *Universitetsbiblioteket Oslo és a BIBSYS*

Svédország: *LIBRIS*

Egyesült Királyság: *The British Library*

Satellites International Limited

Társult tag: *Nationalmuseet* (Dánia)

A projekt koordinátora az *Oslo College – BRODD* Norvégiában.

A projekt alapja az SR/Z.39.50 szabványcsalád, amely lehetővé teszi a felhasználóknak, hogy egyetlen felületen keresztül egymástól merőben eltérő számítógépes rendszerekben keresést végezzenek (SR = Search and Retrieval – keresés és visszakeresés – ISO-szabvány; Z39.50 = ANSI amerikai nemzeti szabvány).

A projekt céljai között szerepel a fenti szabványcsomag bevezetése és használatának terjesztése különböző technikai környezetben; public domain szoftver (ToolKit) kifejlesztése, amely nemcsak a hálózati gépek kommunikációját teszi majd lehetővé, hanem képes lesz a rekordok MARC formátumú konverziójára, és a különböző karakterkészletek kezelésére is. A technikai célok között szerepel még egy Neutral Entry Point elnevezésű szoftvercsomag kidolgozása is többfelhasználós Unix-környezetre. A szoftvercsomaggal egyetlen, bármely helyen történő bejelentkezéssel a hálózat valamennyi OPAC végpontja elérhető. Ezekon kívül ajánlásokat kívánnak megfogalmazni a nemzetközi szolgáltatások jogi és anyagi vonatkozásaira.

A szolgáltatások szintjén a fő cél egy páneurópai szolgáltatási infrastruktúra létrehozása, amely a későbbiekben világméretűvé szélesedhetne, illetve lehetőséget adna a keresés során talált publikációk közvetlen megrendelésére is. Ugyanakkor lehetővé kívánják tenni, hogy a résztvevők saját szolgáltatási stratégiát alakíthassanak ki nemzetközi szolgáltatásaikhoz.